

Master studije – Poslovno pravni smjer

SEMINARSKI RAD

Tema: Predmet Suda pravde EU br.C-186/16 Andriciuc i dr. protiv Banca Românească SA

Mentor:

Prof. dr Nikola Dožić

Studentkinja:

Semina Šehović

Sadržaj

<u>Uvod</u>	<u>2</u>
<u>1.Direktiva 93/13/EEC o nepoštenim odredbama u ugovorima sa potrošačima (1993)</u>	<u>3</u>
<u>2.Predmet C-186/16 (Ruxanda Paula Andriciuc i Ostali protiv Banca Românească SA</u>	<u>4</u>
<u>2.1. Činjenice, glavni postupak</u>	<u>4</u>
<u>2.2. Zahtjev za prethodno odlučivanje</u>	<u>5</u>
<u>2.3. Presuda Suda pravde</u>	<u>7</u>
<u>2.3.1.“Glavni predmet ugovora“</u>	<u>7</u>
<u>2.3.2.“Jasno i razumljivo sastavljena odredba ugovora o kreditu”</u>	<u>8</u>
<u>2.3.3. Trenutak ocjene neravnoteže koju nepoštena odredba prouzrokuje u pravima i obavezama stranaka</u>	<u>8</u>
<u>3.Posljedice i značaj presude</u>	<u>9</u>
<u>Zaključak</u>	<u>11</u>

Literatura

Uvod

Donošenje Direktive 93/13 EEZ o nepoštenim odredbama u potrošačkim ugovorima za cilj ima da se potrošači, koji se uglavnom mogu tretirati kao slabija ugovorna strana, zaštite od nepravičnih ugovornih odredaba u standardnim uslovima.

Primjena direktiva u nacionalna zakonodavstva predstavlja jedan od sredstava približavanja, ne harmonizacije propisa država članica, odnosno direktiva kao opšti pravni akt mora biti implementirana u pravni sistem država članica u predviđenom roku, a na način koji bira nacionalni zakonodavac, pri čemu je moguće materiju regulisati na strožiji način, kada je u pitanju Direktiva 93/13, pružajući potrošačima veći stepen zaštite.

Navedenom direktivom predviđen je i spisak odredaba koje bi se mogle smatrati nepoštenim. Ugovorne odredbe za koje se tvrdi da su nepoštene ocenjuju se uzimajući u obzir prirodu robe, odnosno, usluga koje su predmet ugovora, okolnosti u kojima je ugovor sastavljen i ostale odredbe tog ugovora ili drugog ugovora od kojeg taj ugovor zavisi, pri čemu su jasno definisani izuzeci od procjene nepoštenosti. Sve navedeno odnosno način na koji se mogu cijeniti odredbe uzimajući u obzir okolnosti konkretnе situacije kod koje se postavlja pitanje tumačenja ugovornih odredbi biće predstavljeno kroz slučaj Ruxandra Paula Andriciuc i dr. protiv Banca Românească SA.

1.Direktiva 93/13/EZ o nepoštenim odredbama u ugovorima sa potrošačima (1993)

Direktiva o nepoštenim odredbama u ugovorima sa potrošačima propisuje da je ugovorna odredba nepoštena ako se protivno načelu savjesnosti i poštenja uspostavlja značajna neravnoteža u pravima i obavezama ugovornih strana na štetu potrošača. Ova direktiva se odnosi na sve odredbe koje su sadržane u ugovor koji zaključuju potrošač i prodavac, odnosno lice koje koje pruža usluge, naročito isključuje odredbe koje se odnose na određivanje glavnog predmeta ugovora, adekvatnost cijene robe (usluga) ukoliko su iste sastavljene na jasnom i razumljivom jeziku.

Prema navedenoj direktivi ako se pojavi sumnja u pogledu značenja određene odredbe, tumačiće se onako kako je najpovoljnije za potrošača, pa tako član 4 Zakon o zaštiti potrošača Crne Gore propisuje da su odredbe ugovora između potrošača i trgovca koje su suprotne odredbama ovog zakona i na štetu su potrošača, ništave, te da u slučaju spora odredbe ovog zakona će se tumačiti u korist potrošača.

Naime Države članice¹ imaju obavezu da u svojim nacionalnim zakonima predvide da odredbe ugovora koje su ocijenjene kao nepoštene, ne obavezuju potrošača, a da sam ugovor ostaje na snazi i bez tih odredaba ukoliko je to moguće. Isto tako potrošač koji ima boravište u Crnoj Gori izborom stranog prava kao mjerodavnog, ne može biti lišen zaštite na koju ima pravo u skladu sa ovim zakonom, čime je preuzeta obaveza koja je predviđena ovom Direktivom da potrošač ne može izgubiti zaštitu koju ima u skladu sa istom ukoliko bi za ugovor bilo mjerodavno pravo neke države koja nije država članica.

Shodno Direktivi odredbe koje se smatraju nepoštenim mogu se podijeliti u tri grupe:

- Odredbe koje su jednostrane jer predviđaju samo pravo za prodavca ili davaoca usluge;
- Odredbe kojima se predviđaju nesrazmjerne obaveze za ugovorne;
- Odredbe koje uskraćuju potrošaču neophodne informacije.²

¹ Crna Gora je, potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SPP) između Evropske unije (EU) i Crne Gore preuzela obavezu da svoj pravni poredak uskladi sa pravnom tekom u Evropske unije, što podrazumijeva I obavezu da u svoj pravni sistem implementira pravila koja su sadržana u pomenutoj Direktivi.

² Maja Stanivuković, „Direktiva 1999/44/ES o određenim aspektima prodaje potrošačke robe i garancijama za robu (1999) i Direktiva 93/13/ESS o nepoštenim odredbama u ugovorima sa potrošačima (1993)“, Evropsko zakonodavstvo, br. 2/2002, str. 67—71;

Osim navođenja odredbi koje bi se mogle dokazati kao nepoštene, Direktivom se propisuje i obaveza članica da predvide efikasna sredstva kojima će spriječiti dalje korišćenje nepoštenih uslova u ugovorima između trgovca i potrošača, a koja se odnose na pravo fizičkih a i pravnih lica koja za cilj imaju zaštitu potrošača da pokrenu postupak (protiv jednog ili više prodavaca) pred nadležnim državnim organom koji bi donio konačnu odluku o tome da su su opšti uslovi ugovora koji bi služili opštoj upotrebi nepošteni. Takođe, Direktiva 93/13/EEZ je izmijenjena Direktivom (EU) 2019/2161, koja ima za cilj modernizaciju zakona o potrošačima u EU-u i poboljšanje njihovog sprovođenja³.

2.Predmet C-186/16 (Ruxanda Paula Andriciuc i ostali protiv Banca Românească SA

2.1. Činjenice, glavni postupak.

Ruxandre Paule Andriciuc i 68 drugih osoba koji su tužioci u glavnem postupku su u periodu od 2007. i 2008. Godine sa bankom sklopili ugovore o kreditu u švajcarskim frankama za sticanje nekretnina, refinsansiranje ili druge lične potrebe. Tužioci tokom navedenih godina dohodak primaju u rumunskim lejima, dok je zaključenim ugovorima predviđeno da mjesecne rate kredita vraćaju u istoj valuti u kojoj su ugovori o kreditu sklopljeni. Odredbama navedenih ugovora o kreditu je takođe predviđeno da valutni rizik snose upravo tužioci, što znači da u slučaju pada valute rumunskog leja u odnosu na švajcarski franak dolazi do povećanja rata.

Takođe ugovor je sadržao članove u kojima je navedeno da navedena banka može da tereti račun korisnika kredita, i ukoliko je potrebno izvrši konverziju rapsoloživih sredstava u valuti ugovora, a po valuti koju je banka koristila na datum navedene transakcije.

Smatrajući da su ovakve odredbe nepoštene jer je banka mogla predvidjeti promjene valute švajcarskih franca, korisnici kredita su podnijeli tužbu pred sudom u Bihoru, Rumunija, sa zahtjevom da se nepoštene ugovorne odredbe ponište i da se izradi novi raspored plaćanja koji predviđa konverziju zajmova u rumunske leje i po kursu koji je bio na snazi u vrijeme sklapanja ugovora o kreditu koji su stranke zaključile.

Naime tužioci su u ovom slučaju tvrdili da je banka mogla predvidjeti promjene kursa, a rizik je nepotpuno prikazan, naročito kod činjenice da banka nije objasnila da švajcarski franak

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A32019L2161>

znatno fluktuirala u odnosu na rumunski lej, te je banka u tom slučaju zanemarila i obavezu sastavljanja ugovornih odredbi na jasan i razumljiv način koji bi omogućili korisniku kredita da ocijeni svoje obaveze iz ugovora.

Sud je presudom od 30. aprila 2015. godine odbio tužbeni zahtjev navodeći da i kod činjenice da otplata kredita u istoj valuti kao u onoj u kojoj su sklopljeni ugovori o kreditu nije bila predmet pregovaranja sa korisnicima kredita, nije nepoštena.

Nakon ovakve odluke stranke su podnijele žalbu Apelacionom sudu u Oradei, pozivajući se na odredbe direktive 93/13 član 3 stav 1 kojim se određuje pojam znatnija neravnoteža.

2.2. Zahtjev za prethodno odlučivanje.

Apelacioni sud u Oradei (Rumunija) je prekinuo postupak i uputio zahtjev Sudu pravde radi tumačenja odredbi Direktive 93/13. Konkretno prethodna pitanja odnose se na članove 3 stav 1 i 4 stav 2.

Banka je odmah po upućenom zahtjevu osporila i mogućnost suda da se obraća Sudu pravde uzimajući u obzir da u tom području u svakom slučaju već postoji sudska praksa, tako da je tumačenje predmetnih pravnih pravila sada razjašnjeno. Osim toga, navela je i da su pitanja postavljena na način da se njima zapravo želi dobiti individualno rješenje radi konkretnog rješavanja predmeta u glavnom postupku. Navedeno je bez osnova kod činjenice da sud sam utvrđuje i cijeni činjenice glavnog postupka i tumači i primjenjuje nacionalno pravo, dok je druga primjedba koja se odnosi na postojanje sudske prakse takođe irelevantna jer sud kako je i obrazloženo u presudi „*čak i uz postojanje sudske prakse Suda koja rješava predmetno pravno pitanje, nacionalni sudovi imaju potpunu slobodu obratiti se Sudu kada to smatraju svršishodnim, a da okolnost što je odredbe čije se tumačenje traži Sud već tumačio ne sprečava da Sud o tome ponovno odlučuje*“⁴. Navedeno je potvrđeno i mišljenjem nezavisnog advokata Nilsa Wahla koji se poziva na presude C-58/13 i C-59/13, EU:C:2014:2088, t. 32.⁵ Naime u pobrojanim presudama sud na isti gore citiran način obrazlaže osporavanje prava sudova da postave prethodno pitanje u vezi sa tumačenjem o kom već postoji sudska praksa.

⁴ Presuda prevedena na hrvatskom jeziku dostupna na sajtu;
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=194645&pageIndex=0&doclang=HR&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1589216>.

⁵ Tekstovi navedenih presuda objavljeni su na web stranici <https://curia.europa.eu/juris/recherche.jsf?language=en> gdje se sudska praksa objavljuje na službenim jezicima Europske unije.

Radi boljeg razumijevanja prethodnih pitanja prvo će biti navedena sadržina odredbi čije se tumačenje traži da bi u nastavku bila predstavljena konkretna dilema suda u vezi istih odredaba.

Član 3. stav 1. Direktive propisuje da:

„1. *Ugovorna odredba o kojoj se nisu vodili pojedinačni pregovori smatra se nepoštenom ako u suprotnosti s uslovom o dobroj vjeri, na štetu potrošača prouzrokuje znatniju neravnotežu u pravima i obavezama stranaka, proizašlima iz ugovora*“;

Dok Član 4. navedene direktive glasi:

“1. *Ne dovodeći u pitanje članak 7., nepoštenost ugovorne odredbe procjenjuje se tako da se u obzir uzimaju priroda robe ili usluga na koje se ugovor odnosi u vrijeme kada je ugovor sklopljen, sve popratne okolnosti sklapanja ugovora i sve ostale odredbe tog ugovora ili nekog drugog ugovora o kojem on zavisi.*

2. *Procjena o tome jesu li neke odredbe nepoštene ne odnosi se na definiciju glavnog predmeta ugovora ni na primjerenoć cijene i naknade na jednoj strani, i isporučene usluge i robu, na drugoj, sve dok su te odredbe jasno i razumljivo sastavljenе.⁶*”

Pitanje koje je postavljeno treće po redu a koje je sud u presudi prvo obrazložio odnosilo se na tumačenje izraza “*glavni predmet ugovora*” i “*primjerenoć cijene i naknade na jednoj strani, i isporučene usluge i robu na drugoj*” i da li isti obuhvataju odredbu unesenu u ugovor o kreditu u stranoj valuti sklopljen između prodavca odnosno davaoca usluga i potrošača, koja nije bila predmet pojedinačnih pregovora i na temelju koje se kredit mora vratiti u istoj valuti.

Dakle kod navedenog pitanja sporno je da li vraćanje novca u stranoj valuti spada u izuzetak prema kome procjena o tome jesu li neke odredbe nepoštene ne odnosi na definiciju glavnog predmeta ugovora.

Dalje je kod odredbe čl. 4 st 2. sud postavio pitanje da li se jasno i razumljivo sastavljenom ugovornom odredbom moraju predvidjeti samo razlozi koji su doveli do uključivanja navedene odredbe u ugovor i operativni mehanizam iste ili se odredbom koja se unosi u ugovor moraju predvidjeti i posljedice zbog kojih može varirati cijena koju plaća potrošač, odnosno da li je

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex:31993L0013>

postojala obaveza banke da obavijesti klijenta u trenutku odobravanja kredita na moguće precjenjivanje ili devalvacije (smanjivanje nominalne vrednosti jedne vrste novca) strane valute ili je bilo dovoljno samo obavijestiti korisnika kredita o kreditnim uslovima koji se odnose na kamate troškove i jemstvo na teret korisnika kredita (ovdje tužilaca).

Kod tumačenja čl.3 st.1 direktive sporno je da li treba cijeniti “znatnu neravnotežu između prava i obaveza stranaka koje proizilazi iz ugovora” u trenutku zaključenja ugovora ili je njime obuhvaćen i slučaj u kom je tokom izvršenja ugovora sa periodičnim ili stalnim obavezama protivčinidba potrošača s obzirom na vrijeme sklapanja ugovora postala preveliko opterećenje zbog značajnih promjena kursa.

2.3.Presuda Suda pravde⁷

Evropski sud pravde odlučujući po prethodnim pitanjima nacionalnih sudova daje jednoobrazno tumačenje Direktiva EU i na taj način obezbjeđuje primjenu prava Evropske Unije.

2.3.1.“Glavni predmet ugovora“

U konkretnom slučaju Sud u presudi navodi da član 4 st. 2. Direktive Vijeća 93/13/EEZ o nepoštenim uslovima u potrošačkim ugovorima treba tumačiti na način da pojma „glavni predmet ugovora“ u smislu te odredbe obuhvata ugovornu odredbu, poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, sadržanu u ugovoru o zajmu u stranoj valuti, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo i u skladu s kojom se zajam mora vratiti u istoj stranoj valuti kao u onoj u kojoj je ugovor o zajmu sklopljen, s obzirom na to da se tom odredbom utvrđuje bitna obaveza koja određuje taj ugovor, pa se takva odredba ne može smatrati nepoštenom, ukoliko je jasno i razumljivo sastavljena. U ovako zaključenom ugovoru o kreditu, činjenica da se kredit mora vratiti u valuti u kojoj je zaključen (švajcarskim francima) načelno je povezana sa samom prirodnom obaveze dužnika, što je čini bitnim elementom ugovora o kreditu.

⁷ Dostupna na web stranici: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-186/16&language=HR>

2.3.2. "Jasno i razumljivo sastavljena odredba ugovora o kreditu"

Sud u presudi povodom drugog pitanja navodi da Članak 4. stav 2. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da zahtjev prema kojem ugovorna odredba mora biti jasno i razumljivo sastavljena podrazumijeva da, u slučajevima ugovora o kreditu, finansijske institucije moraju korisnicima kredita pružiti dovoljno informacija kako bi mogli donositi razborite i informisane odluke. Naime kod ugovaranja ovih obaveza stoji pretpostavka, da je korisnik kredita slabija strana u ugovoru, a i sam cilj donošenja direktiva usmјeren je na zaštitut istog, stoga treba široko tumačiti "transparentnost" odredbi koje se unose u ugovor. U tom pogledu taj zahtjev znači da ugovornu odredbu prema kojoj se zajam mora vratiti u istoj valuti kao u onoj u kojoj je ugovor o zajmu sklopljen potrošač mora razumjeti na formalnom i gramatičkom nivou, i to u pogledu konkretnog domašaja ovakve odredbe, u smislu da prosječan potrošač, koji je uredno obaviješten i postupa s dužnom pažnjom i razboritošću, može ne samo znati za mogućnost apresijacije (rast tržišne vrijednosti valute) ili depresijacije (pad tržišne vrijednosti valute) strane valute u kojoj je ugovor o zajmu sklopljen, već može i procijeniti potencijalno znatne ekonomske posljedice koje bi takva odredba mogla imati za njegove finansijske obaveze. Kod razmatranja ovog pitanja Sud je istakao da je obaveza nacionalnog suda da provjeri je li davaoc usluga potrošačima saopštio sve relevantne informacije koje im omogućuju da ocijene ekonomske posljedice ugovorne odredbe po njihove finansijske obaveze.

2.3.3. Trenutak ocjene neravnoteže koju nepoštena odredba prouzrokuje u pravima i obavezama stranaka

Na kraju sud navodi da se nepoštenost ugovorne odredbe u smislu čl. 3 st.1 direktive 93/13 treba cijeniti uzimajući u obzir vrijeme sklapanja ugovora, odnosno sve okolnosti za koje je davalac usluga mogao znati u to vrijeme i koje su mogle uticai na naknadno izvršenje obaveza iz ugovora. Takođe je ostavljeno nacionalnom суду na procjenu da li je banka, uzimajući u obzir stručnost i znanja koja posjeduje, u vezi s mogućim promjenama kursa i rizicima svojstvenima sklapanju ugovora o zajmu u stranoj valuti, postojanje eventualne neravnoteže u smislu spomenute odredbe.

3. Posljedice i značaj presude

Najprije valja naglasiti da u postupku po prethodnom pitanju pred Evropski sud pravde ne odlučuje se o meritumu spora, već Presudom daje obavezujuće odgovore na pitanja koja su postavili nacionalni sudovi, a na nacionalnom суду je da riješi spor u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obavezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Međutim to što je presuda obavezujuća ne znači nužno da je presudom utvrđena korist/šteta za jednu od stranaka i da će se u svim budućim situacijama koji imaju isti ili slični činjenični okvir donositi ista odluka. Naime presudom u slučaju Andriciuc protiv Banca Românească Evropski sud pravde nije u konačnom ocijenio odredbe Ugovora o kreditu u švajcarskim francima radi sticanja nekretnina, refinansiranja drugih kredita ili finansiranja ličnih potreba nepoštenim.⁸ Ovo valja naglasiti naročito jer je navedeni slučaj zadobio medisiku pažnju, te su različiti naslovi upućivali na to da je Sud pravde presudio u korist potrošača, u ovom slučaju korisnika kredita. Presudom Evropskog suda pravde nije dokazano da su klauzule duboko ugovorno nepoštene, već je Sud pravde dao uputstva суду koji je postavio pitanja u vezi sa tumačenjem ugovornih odredbi i koje okolnosti bi trebalo uzeti u obzir kod ocjenjivanja nepoštenosti. Na nacionalnom суду je da provjeri na koji način je bio obaviješten korisnik kredita i da li se može cijeniti da je isti jasno obaviješten o činjenici da se, sklapajući ugovor o zajmu u stranoj valuti, izlaže određenom kursnom riziku koji će ekonomski teško moći da snosi u slučaju pada vrednosti valute u kojoj ostvaruje svoj dohodak, jer banka, mora izložiti moguće promjene deviznog kursa i rizike svojstvene uzimanju zajma u stranoj valuti, naročito ako potrošač koji je zajmoprimac ne ostvaruje svoj dohodak u toj valuti. Presuda ne upućuje na postojanje izričite obaveze banke kao davaoca kredita da predvidi promjene deviznog kursa koje bi bile nepovoljne za korisnika kredita, te ni obaveza da učiniti tačnu procjenu te obaveze u budućnosti i o tome obavijesti korisnika.

Sud države pred kojim se postavlja tužbeni zahtjev odlučuje kako će u konkretnom riješiti spor povodom ovog pitanja. Problem je širokih razmjera kod činjenice da je tokom godina vrijednost švajcarskog franka (CHF) znatno jačala, te se povećavao i iznos mjesecne rate u valuti

⁸ Saopštenje Suda Evropske Unije broj 42/17 od 27. aprila 2017. Godine dostupno na web stranici :<https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2017-04/cp170042hr.pdf>

zemlje u kojoj je zaključen predmetni ugovor, a da broj sklopljenih ugovora na način kako je to predstavljeno u gore razmatranom predmetu nije neznatan.

Sporna pitanja oko “kredita u švajcарсima” javljaju se u mnogim zemljama u regionu pa i u Crnoj Gori. Pitanje je da li su zakonodavne aktivnosti koje su preduzete povodom istog kao što je donošenje Zakona o konverziji kredita u švajcarskim francima (CHF) u eure učinjene pod uticajem odluke Suda pravde. Naime navedenim zakonom predviđena je obaveza Komercijalnih banaka kao davaoca kredita da u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, izvrše konverziju svih kredita odobrenih u stranoj valuti švajcarskim francima – CHF i iste konvertovati u zvaničnu valutu koja se koristi u Crnoj Gori - Euro EUR po zvaničnom kursu koji je važio na dan sklapanja Ugovora koji objavljuje Centralna banka Crne Gore⁹, što se poklapa sa zaključkom suda kod pitanja koje se tiče relevantnog trenutka ocjene neravnoteže koju nepoštena odredba prouzrokuje u pravima i obavezama stranaka.

Osim navedenog i kao jedno od mogućih rješenja povodom spornih odredbi u vezi ovako zaključenih kredita postoji mišljenje Centra za zaštitu korisnika bankarskih usluga Srbije da bi posljedica ove presude trebala biti ništavnost onog dijela ugovora koji se odnosi na indeksiranost kredita u švajcarskim francima te da se ugovor ne bi raskidao dok bi njegove odredbe o indeksaciji kredita koje predviđaju otplatu po Planu plaćanja u švajcarskim francima bile stavljene van snage¹⁰. Na ovaj način bi se ostvarila zaštita korisnika kredita kao potrošača, a što bi bilo u skladu sa primjenom Direktive 93/13 o nepoštenim uslovima u potrošačkim ugovorima.

Još jedan od primjera kod kojeg se postavljalo pitanje tumačenja odredbi o nepoštenosti odredbi u potrošačkim ugovorima je i odluka o predmetu C 26/13¹¹ u kojoj je iskazan stav o pravnoj neodrživosti valutne klauzule čija primjena, odnosno izvršenje imala za posljedicu povredu načela savjesnosti i poštenja. Pažnju je privukla i pravosnažna presuda Apelacionog suda Piraeus u Grčkoj u kojoj je sud između ostalog našao da je banka morala da da informacije kako će tačno djelovati na preostali dug velika depresijacija eura i istovremeno povećanje kamatnih stopa, da je banka o takvom konkretnom proizvodu, koji nije obični hipotekarni kredit, nego je složeni finansijski proizvod, morala informisati potrošače putem posebnih savjetnika s posebnim kvalifikacijama za takav posao, da banka nije ponudila potrošačima mogućnost zaštite od rizika

⁹ Zakon o konverziji kredita u švajcarskim francima Čl.2 ("Sl. list CG", br. 46/2015 i 59/2016)

¹⁰ Izvor: <https://www.paragraf.rs/dnevne-vesti/201017/201017-vest6.html>

¹¹ <https://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=c-26/13>

promjene kursa, dok je sebe od takvih rizika potpuno zaštitila, da je banka znala da potrošači nisu imali dohodak u švajcarskim francima te da nisu spekulisali kod ugoveranja kredita kao ulagači, nego su taj kredit uzeli isključivo zbog niže kamatne stope.

Zaključak

Direktiva o nepoštenim uslovima u potrošačkim ugovorima štiti potrošače od nepoštenih standardnih uslova koji stvaraju u ugovorima između potrošača i trgovca značajnu neravnotežu između prava i obaveza ugovornih strana, a na štetu potrošača. Primjenom Direktive o nepoštenim uslovima u potrošačkim ugovorima ostvaruje se visok stepen zaštite potrošača i usklađeni su ključni pojmovi zaštite od nepoštenih ugovornih odredaba na unutrašnjem tržištu. Tumačena je u brojnim odlukama Suda pravde EU a naročito u odlučivanju po prethodnom pitanju, gdje je Sud dodatno razradio mnoga opšta načela utvrđena Direktivom. Tumačenjem suda određuju se kriterijumi za meritornu ocjenu ugovornih odredbi, a takođe se upućuje na posljedice koje proizilaze iz eventualno nepoštenih ugovornih odredbi.

Iako u slučaju Andriciuc i Ostali protiv Banca Românească SA Sud nije izričito naglasio postojanje nepoštenih ugovornih odredbi u zaključenim ugovorima, obavezao je sud da cijeni, moguće odstupanje banke kao davaoca kredita od načela postupanja u dobroj vjeri i postojanje mogućnosti banke da uzimajući u obzir stručnost i znanje, procijeni rizike svojstvene sklapanju ugovora o kreditu u stranoj valuti te postojanje eventualne znatnije neravnoteže u pravima i obavezama stranaka. Osim obaveze za sud po čijem prethodnom pitanju je donijeta odluka, odluka je obavezujuća za sve nacionalne sudove zemalja članica EU, kao i sudove zemalja koje su se Sporazumom obavezale na implementaciju prava EU u svoje zakonodavstvo, te je trebaju uzeti u obzir prilikom odlučivanja povodom istog pitanja.

Literatura i web izvori:

Zaštita prava potrošača, Miodrag Mićović, Kragujevac, 2009.;

Maja Stanivuković, „Direktiva 1999/44/ES o određenim aspektima prodaje potrošačke robe i garancijama za robu (1999) i Direktiva 93/13/ESS o nepoštenim odredbama u ugovorima sa potrošačima (1993)“, Evropsko zakonodavstvo, br. 2/2002, str. 67—71;

Primena valutne klauzule i promenljive kamatne stope u ugovoru u kreditu, Časopis Udruženja sudijskih i tužilačkih pomoćnika Srbije br. 3/2018 jul-septembar 2018. Biblioteka Matice Srpske;

Pojedinosti predmeta C-186/16, presuda Evropskog suda pravde, kao i mišljenje povodom iste dostupni na web stranici: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-186/16&language=HR>;

Stručni komentar – Uticaj PRESUDE EVROPSKOG SUDA PRAVDE C-186/16 na kredite indeksirane u valuti švajcarskog franka, Predrag Catic, adv. Jelena Pavlovic dostupan na web stranici: <https://www.chfsrbija.org/novosti/strucni-komentar-uticaj-presude-evropskog-suda-pravde-c-18616-na-kredite-indeksirane-u-valuti-svajcarskog-franka>;

<http://pravnifakultet.rs/wp-content/uploads/2021/06/05-Bojan-Bozovic.pdf>

<https://www.pravniportal.com/prikaz-nove-presude-evropskog-suda-pravde-u-vezi-sa-ugovorima-o-kreditu/>

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A32019L2161>

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/LSU/?uri=celex%3A31993L0013>

<https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2017-04/cp170042hr.pdf>